

Pediatrik – bara barnsjukdomar?

Pediatrik har definierats som barnläkekonst eller vetenskapen och läran om barnsjukdomar (1). Definitionen härrör från en tid då medicinen var deskriptiv till sin natur. Vissa sjukdomar, framför allt infektionssjukdomar, sågs och ses fortfarande främst hos barn.

Den snabba utvecklingen inom medicinen har lärt oss förstå människans grundläggande normala biologiska och fysiologiska utveckling bättre, men den har också skapat en insikt om att många sjukdomars patofysiologiska processer begynner i barndomen. Denna insikt har kanske historiskt sett varit mera framträdande inom psykiatrin, men den pediatrika forskningen har öppnat nya fönster för förståelsen av sjukdomsprocesser hos vuxna inom även andra specialiteter.

Pediatrik är framför allt ett förebyggande arbete. De insatser som görs för den växande generationen har alltid en återverkan senare i livet. Med de rätta hälsofrämjande insatserna skapas förutsättningar för ett friskare vuxenliv, vilket sannolikt även medför avsevärda samhällsekonomiska inbesparingar.

Våra tidigare kolleger, bl.a. Lönnrot i detta nummer (2), insåg dock att barn inte enbart är små vuxna, utan att de i många avseenden kräver ett särskilt förhållningssätt hos omvärlden. Ett samhälle som ständigt förändras, påverkar också barnens levnadsvillkor. Vi måste fortsättningsvis hålla i minnet att sjuka barn är en speciell patientgrupp, där vi inom vården är tvungna att föra patientens talan och även vara lyhörda för när man i barnets närmiljö inte agerar för dess bästa. De etiska frågeställningar vi ställs inför är ofta krävande, eftersom barnets åsikt inte alltid erbjuds oss. I Norden har vi kommit en bit på

vägen, men globalt sett står man långt ifrån att uppnå de generella mål som upptas i t.ex. deklARATIONEN om barnets rättigheter (3).

Pediatrik är en synnerligen bred medicinsk entitet som kräver ett holistiskt förhållningssätt. Den pediatrika forskningen är intensiv och har stora förväntningar på framtiden, vilket belyses av artiklarna i detta nummer. Pediatrik är inte längre begränsad till enbart barnåren.

Erik Qvist

Referenser

1. Lindskog B I, Zetterberg BL. Medicinsk terminologi lexikon. Stockholm: Nordiska Bokhandels förlag; 1986.
2. Strandberg H. Elias Lönnrots barnavårdsanvisningar. FLH 2006; 166: 93-101.
3. FN:s konvention om barnets rättigheter, 1989.